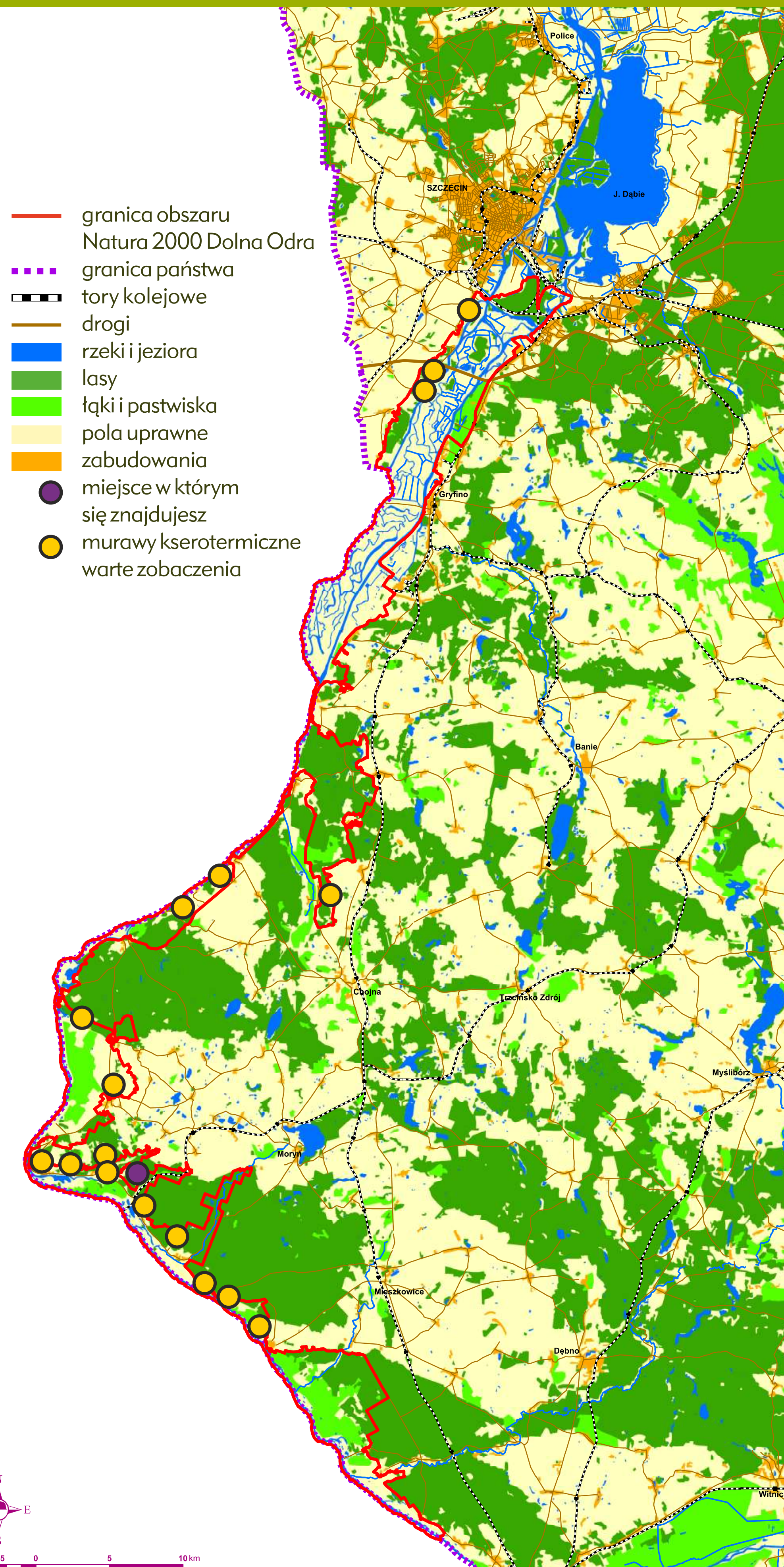

ODTWARZANIE MURAW KSEROTERMICZNYCH

Murawy kserotermiczne to jedno z najcenniejszych i najszybciej ginących w Europie nieleśnych siedlisk przyrodniczych. Wykształcają się tylko na suchych, nasłonecznionych i mocno nagranych stokach, na podłożu zasobnym w węgiel wapnia. Żeby przetrwać potrzebują ekstensywnego użytkowania, takiego jak wypas, koszenie czy wypalanie. Nieużytkowane zarastają krzewami i drzewami. Zagrożeniem jest też zaorywanie, zaśmiecanie, zalesianie nieużytkowanych muraw, wnikanie gatunków obcych oraz zrywanie i wykopywanie rzadkich gatunków roślin.

Niektóre murawy są tak silnie zdegenerowane, że potrzebują specjalnych działań ochrony czynnej. Oprócz przywrócenia ekstensywnego wypasu, konieczne może być odkrzaczanie, usuwanie gatunków inwazyjnych, a nawet odtwarzanie fragmentów muraw od zera, tak jak w przypadku tej murawy obok starej kruszarni.

Przez ostatnie kilkadziesiąt lat murawa ta uległa całkowitemu zarośnięciu przez inwazyjny i obcy dla naszej flory gatunek drzewa – robinie akacjową. Silne zacienienie i zdolności alleopatyczne robinii sprawiły, że gatunki kserotermiczne, w tym występująca tu niezwykle rzadka ostnica piaskowa, zachowały się jedynie na najbardziej nasłonecznionych i najmniej zarośniętych obrzeżach dawnej murawy.

Dla ratowania cennej flory kserotermicznej przeprowadzono eksperyment mający na celu odtworzenie odpowiednich dla muraw kserotermicznych siedlisk. Wycięto robinie akacjową, a następnie zdarto wierzchnią warstwę gleby na głębokość 40 cm, w celu pozbycia się korzeni i nasion robinii. Dla powstrzymania nadmiernego osypywania się podłoża, zbocze zostało umocnione faszyną. Kolejnym etapem było posianie nasion gatunków kserotermicznych dla przyspieszenia efektu odtwarzania się murawy. Nasiona zbierano tylko z sąsiadujących powierzchni, tak żeby nie zaburzyć lokalnej puli genetycznej nasionami pochodzącymi z dalej położonych obszarów. Na części muraw dokonano również swoistego przeszczepu implantów. Z dobrze zachowanych muraw przeszczepiono na odtwarzaną murawę fragmenty darni, które również mają za zadanie przyspieszenie procesu regeneracji siedliska. Przeprowadzony eksperyment nie da natychmiastowych efektów. Na odtworzenie się murawy będzie trzeba poczekać kilka a może nawet kilkadziesiąt lat.

Miejsce w którym się znajdujesz **ma znaczenie symboliczne** – świetnie oddaje historię całego regionu tej części województwa zachodniopomorskiego w ciągu ostatniego wieku. Stoisz przed ruinami starej kruszarni, która rozpoczęła swoją działalność jeszcze przed wojną. Pochodzące z niej kruszywo, służyło do umacniania nasypów kolejowych. Transportowano je torami znajdującymi się po drugiej stronie stawów rybnych, wzdłuż cieku wodnego znajdującego się za Twoimi plecami. Oprócz stawów rybnych znajdowały się tutaj młyn i piętrzenia, a także dodatkowe zbiorniki wodne – ich pozostałości są jeszcze widoczne w kilku miejscach. W pobliżu stawów położonych było kilka budynków mieszkalnych oraz leśniczówka. Tor kolejowy znajdujący się za stawami pełnił istotną funkcję komunikacyjną – kursowały nim pociągi bezpośrednio z Berlina, którymi do miejscowości Siekierki przyjeżdżali berlińczycy na wypoczynek. Wyniesienia morenowe znajdujące się na tyłach kruszarni były w większości niezalesione i użytkowane jako tereny rolnicze.

W wyniku działań wojennych i powojennych teren ten zmienił się drastycznie. Większość budynków rozebrano, część zniszczono w czasie wojny lub nieużytkowane same uległy zniszczeniu. Połączenie kolejowe z Berlinem po II Wojnie Światowej zostało zawieszone, a kilkanaście lat temu ruch kolejowy na tej trasie ustał całkowicie. Tereny rolnicze w dużej mierze zalesiono, urządzenia wodne i zbudowania w bezpośrednim sąsiedztwie cieku wodnego rozebrano. Kruszarnia także przestała funkcjonować po wojnie a maszyny i tory kolejowe prowadzące do tego obiektu zdemontowano i wywieziono.

Z punktu widzenia wykorzystania gospodarczego tego terenu można mówić o regresie jednak niewątpliwie na tych przemianach zyskała przyroda. Wzdłuż cieku wodnego regularnie występują wydry, pojawiły się także bobry, stawy odwiedza bocian czarny i skrajnie rzadki w całej Polsce rybołów. W lasach za kruszarnią można obserwować dzięcioły czarne a wcześniej rano lub wieczorem także duże ssaki kopytne - sarny i jelenie.

Ostnica piaskowa (*Stipa borysthenica*)

Odtwarzanie muraw kserotermicznych

Pięciornik piaskowy (*Potentilla arenaria*)

Zbocze odtwarzanej murawy tuż po zabiegu

